

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
ÖZET	7
İÇİNDEKİLER.....	9
KISALTMALAR	13
GİRİŞ	15

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU GÖREVLİLERİNİN VE HAKİMLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

I. SORUMLULUK KAVRAMI VE HUKUKİ ANLAMDA SORUMLULUK	17
II. KAMU GÖREVLİLERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU	18
A. Kamu Görevlisi Kavramı	18
B. Kamu Görevlilerinin Hukuki Sorumluluğu	18
III. HAKİMLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞU	21
A. Genel Olarak	21
B. Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu Hakkındaki Görüşler	22
1. Hakimlerin Hukuki Sorumluluğunun Olması Gerektiği Görüşü	22
2. Hakimlerin Hukuki Sorumluluğunun Olmaması Gerektiği Görüşü	24
3. Pozitif Hukukumuzda Benimsenen Görüş	25
IV. HAKİMLERİN SORUMLULUĞUNUN TÜRLERİ	27
A. Disiplin Sorumluluğu	27
B. Cezai Sorumluluk.....	28
C. Hukuki Sorumluluk.....	30
V. HAKİMLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN SEBEPLERİ.....	31
A. Haksız Fiil Sebebiyle Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu	32
B. İdari Faaliyet Sebebiyle Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu	34
C. Yargısal Faaliyet Sebebiyle Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu	35

VI. SORUMLULUĞUN SUJESİ	35
A. İlk Derece Mahkemesi Hakimleri	36
1. Adli Yargı Hakimleri	36
a. Hukuk Hakimleri	36
b. Ceza Hakimleri	37
2. İdari Yargı Hakimleri	41
B. Yüksek Yargı Organlarında Görev Yapan Hakimler	41
1. Bölge Adliye Mahkemesi Başkan ve Üyeleri	41
2. Bölge İdare Mahkemesi Başkan ve Üyeleri	42
3. Yargıtay Mensupları	42
4. Danıştay Mensupları	44
5. Diğer yüksek mahkeme başkan ve üyeleri	45
C. Yüksek Yargı Organlarında Görev Yapan Tetkik Hakimleri.....	45
D. Savcılar.....	46
E. Hakemler	50

İKİNCİ BÖLÜM

SORUMLULUĞUN KOŞULLARI

I. SORUMLULUĞUN GENEL KOŞULLARI	51
A. Hukuka Aykırı Eylem	51
B. Kusur	53
C. Zarar.....	54
D. İlliyet Bağı	55
II. HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNUNDA SAYILAN HUKUKİ SORUMLULUK HALLERİ	55
A. Kayırma veya Taraf Tutma Yahut Taraplardan Birine Olan Kin veya Düşmanlık Sebebiyle Hukuka Aykırı Bir Hüküm veya Karar Verilmiş Olması	56
B. Sağlanan veya Vaat Edilen Bir Menfaat Sebebiyle Kanuna Aykırı Bir Hüküm veya Karar Verilmiş Olması.....	60
C. Farklı Bir Anlam Yüklenemeyecek Kadar Açık ve Kesin Bir Kanun Hükümüne Aykırı Karar veya Hüküm Verilmiş Olması.	62
Ç. Duruşma Tutanağında Mevcut Olmayan Bir Sebebe Dayanılarak Hüküm Verilmiş Olması	68

D. Duruşma Tutanakları ile Hüküm veya Kararların Değiştirilmiş Yahut Tahrif Edilmiş veya Söylenmeyen Bir Sözün Hüküm ya da Karara Etkili Olacak Şekilde Söylenmiş Gibi Gösterilmiş ve Buna Dayanılarak Hüküm Verilmiş Olması.....	70
E. Hakkın Yerine Getirilmesinden Kaçınılmış Olması.....	73
F. Memuriyet Vazifesini Yapmakta İhmal ve Terahi Gösterilmesi veya Kanuna Göre Verilen Emirlerin Makbul Bir Sebep Olmaksızın Yapılmaması.....	75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HAKİMLERİN YARGISAL FAALİYETLERİ SIRASINDA VERDİKLERİ ZARARDAN DOLAYI DEVLETİN SORUMLULUĞU VE TAZMİNAT DAVASI, DEVLETİN SORUMLU HAKİME KARŞI AÇACAĞI RUCÜ DAVASI

I. DEVLETİN SORUMLULUĞU.....	79
A. Genel Olarak Devletin Hukuki Sorumluluğu.....	79
B. Devletin Sorumluluğu Hakkında Görüşler	79
1. Devletin sorumluluğunun olması gerektiği görüşü	79
2. Devletin sorumluluğunun olmaması gerektiği görüşü	80
3. Pozitif Hukukumuzda Benimsenen Görüş	80
II. TAZMİNAT DAVASI.....	81
A. Davanın Tarafları.....	81
1. Davacı.....	81
2. Davalı.....	82
B. Vekaletnamede Özel Yetki Bulunması	83
C. Dava Dilekçesi	86
D. Davanın İhbarı.....	92
E. Dava Süresi.....	95
F. Ön İnceleme	97
G. Davanın Açılacağı Mahkeme	99
1. İlk Derece Mahkemesi Hakimlerinin Fiil ve Kararlarından Dolayı.....	99
a. Hukuk Hakimleri	99
b. Ceza Hakimleri	101
2. Bölge Adliye Mahkemesi Hakimlerinin Fiil ve Kararlarından Dolayı	104
3. Yargıtay Başkan ve Üyeleri İle Kanunen Onlarla Aynı Konumda Olanların Fiil ve Kararlarından Dolayı	105

H. Davanın Görülmesi ve Sonuçları	106
1. Davanın Kabulü Halinde	107
2. Davanın Reddi Halinde	107
a. Davanın Usulden Reddi	108
b. Davanın Esastan Reddi	109
I. Kanun Yolları	109
III. DEVLETİN SORUMLU HAKİME KARŞI AÇACAĞI RÜCU DAVASI	112
A. DAVA AÇMA SÜRESİ	112
B. DAVANIN AÇILACAĞI MAHKEME	113
SONUÇ	115
KAYNAKÇA	121

KAYNAKÇA

Kitaplar

- ALANGOYA, Yavuz. Kamil YILDIRIM ve Nevhis DEREN - YILDIRIM, 7. Baskı, **Medeni Usul Hukuku Esasları**. Gözden Geçirilmiş 7. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları, 2009.
- AKCAN, Recep. **Hakimin Vasıfları**. 1. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.
- ATAY, Ethem. **İdare Hukuku**. Ankara: Turhan Kitabevi, 2006.
- ATEŞ, Mustafa. **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yargıtay İlke Kararları**. Cilt:1. Ankara: Yetkin Yayınları, 2014.
- ATEŞ, Turan. **Hakimlerin Denetimi, Cezai ve Hukuki Sorumlulukları**. 1. Baskı. İstanbul:Nobel Matbaacılık, 2011.
- AYDINALP, Sezai. **Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu**. Ankara: Dayınlarlı Yayınları,1997.
- BERKİN M. Necmeddin. **Medeni Usul Hukuku Esasları**. İstanbul; Hamle Matbaası,1969.
- BUDAK, Ali Cem, **Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri Kanunu**, 5. Baskı, Ankara: Adalet Yayınları, 2012.
- BUDAK, Ali Cem ve Tülay ÖZER. **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hakkında İlk 100 Yargıtay Kararı**. 10. Baskı. Ankara: Adalet Yayınları,2012.
- DURŞUN, Suat. **Hakimlerin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığına İlişkin İlkeler Ve Kurallar**. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2007.
- ERMUMCU, Osman. **1086-6100-6110 Sayılı kanunlara Göre Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu**. 1. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, 2011.
- ERGÜN, Zafer. **Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu**. Ankara: Adalet Yayınevi, 2005.

- EREN, Fikret. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**. 16. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları, 2014.
- GENÇCAN, Uğur. **6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yorumu Bilimsel Açıklama-Son İçtihatlar**. Ankara: Yetkin Yayınları, 2013.
- GÖRGÜN Şanal. **Medeni Usul Hukuku**. 3. Baskı. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2014
- GÖRGÜN Şanal ve Mehmet KODAKOĞLU. **6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun Hükümlerine Göre Medeni Usul Hukuku**. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2012
- GÖZLER Kemal. **İdare Hukuku**. Cilt II. Bursa: Esin Kitabevi Yayınları, 2003.
- GÖZÜBÜYÜK Şeref ve Turgut TAN. **İdare Hukuku**. Cilt 1. Ankara: Turhan Kitabevi, 2006.
- GÜNDAY, Metin. **İdare Hukuku**. 10. Baskı. Ankara: İmaj Yayıncılık 2015.
- KARAFAKIH, İ. Hakkı. **Hukuk Muhakemeleri Usulü**. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1952.
- KARSLI, Abdurrahim. **Medeni Muhakeme Hukuku**. 6100 Sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı. İstanbul: Alternatif Yayınları, 2013.
- KIRMAZ, Birol. **Hakimlerin Denetimi ve Yargı Bağımsızlığı**. Ankara: Adalet Yayınevi, 2009.
- KİRAZ, Taylan Özgür. **6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Getirilen Yenilikler**. 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.
- KURU, Baki, Ramazan ARSLAN ve Ejder YILMAZ. **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**. Ankara: Yetkin Yayınları, 2014.
- KURU, Baki. **Hukuk Muhakemeleri Usulü**. Altıncı baskı. Cilt V-VI; Demir Yayınevi, 2001.
- KURU, Baki. **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku**. İstanbul: Legal Yayınevi, 2016.
- MUŞUL, Timuçin. **Medeni Usul Hukuku**. 3. Baskı. Adalet Yayınevi, 2012.

- ÖZAYKUT, Salih ve Mehmet BELEÇ. **Hukuk Muhakemeleri Kanunu**. 2.Baskı. Adalet Yayınevi, Eylül 2015.
- PEKCANITEZ, Hakan, Oğuz ATALAY ve Muhammet ÖZEKES. **Medeni Usul Hukuku**, 14. Baskı. Ankara: 2013.
- PEKCANITEZ, Hakan, TAŞ KORKMAZ, Hülya ve Nedim MERİÇ. **HMK - Gerekçeli Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İlgili Mevzuat**. 6. Baskı. Ankara:Yetkin Yayınevi, 2014.
- PEKCANITEZ, Hakan, TAŞ KORKMAZ, Hülya, AKKAN, Mine ve Muhammet ÖZEKES, **Medeni Usul Hukuku**, 15. Bası, Cilt 3, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- TANRIVER, Süha, **Medeni Usul Hukuku**, Cilt 1, Ankara:Yetkin Yayınları, 2016.
- TAN, Turgut, **İdare Hukuku**, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi, 2013.
- TERCAN, Erdal. Hakimlerin Sorumluluğu, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara, 1988.
- TUTUMLU, Mehmet Akif. **Kuram ve Uygulama Açısından Hukuk Muhakemeleri Kanununun Yeni ve Değişik Hükümlerinin Yorumu**. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2012.
- UMAR, Bilge. **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**. Ankara: Yetkin Yayınları, 2011.
- YENİDÜNYA, Caner ve Zafer İÇER, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2016.
- YENİSEY, Feridun, ve Ayşe NUHOĞLU, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Güncellenmiş 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.
- YILMAZ, Ejder. **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**. Değiştirilmiş 2. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları, 2013.
- Yargıtay Başkanı, Yargıtay Hukuk Daire Başkanları, Kanunu Hazırlayan Akademisyenlerden, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Değerlendirmesi**, HUKAB Yayınları, 2012.

Makaleler

- ACAR Bülent. "Yargıtay'ın Başkan ve Üyelerinin Hukuksal Sorumluluğa Yaklaşan Sorumluluklarına ilişkin Görüşünün Eleştirisi". **TBBD**. Sayı. 4. 1990. ss. 491-505.
- AKINCI Müslüm. "Yargı Erki ve Sorumluluğu". **TAAD**, Cilt.1, Sayı.3, Kasım 2010, ss.93-104.
- ARAS, Bahattin. "Hakimlerin Yargısal Faaliyetlerinden Dolayı Hukuki Sorumluluğu ve Yeni HMK Tasarısında Getirilen Yenilikler", **Terazi Hukuk Dergisi**. Sayı 52. Aralık 2010. ss.131-153.
- AŞIK, İbrahim. "Hakimin Yargılama Faaliyeti Sebebiyle Devlete Karşı Açılan Tazminat Davasına İlişkin Yargıtay Büyük Genel Kurulunun Bir Kararı Üzerine Düşünceler". **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. Özel Sayı 2014. (Basım Yılı: 2015) Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan. C.16. s. 611-630.
- BAŞ, Eylem. "Hakimlerin ve Savcıların Disiplin Yönünden Soruşturulmaları ve İşledikleri Suçlar Nedeniyle Yargılanmaları". **Ankara Barosu Dergisi**. 2016/3. ss.267-359.
- BELGESAY, Emcet. "Türk Hukukunda Hakimin Hukuki Mesuliyeti", **AÜHFD**. Cilt.7. 1955, ss.247-320.
- BERKİN M. Necmeddin. "Mahkeme Kararlarından ve Yargısal Tasarruflardan Devletin Sorumluluğu". **İHFM**. Cilt XLIII. Sayı.1-4.1977.
- ÇAĞLAR, Selda. "Türk Pozitif Hukukunda Yargıcın Yargılama Faaliyetlerinden Sorumluluğu". **İstanbul Barosu Dergisi**. Cilt 80. Sayı 2. 2006. ss. 707-713.
- ÇİFTÇİOĞLU, Cengiz Topel. "2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununa Göre Hakim ve Savcılar Disiplin Soruşturmaları". **DEÜHFD**. Cilt: 13. Sayı: 1. 2011. ss.127-157
- DEMİR, Mehmet. "Hakime Hukuksal Sorumluluğu Nedeniyle Tazminat Davası". **EHFD**. Cilt: 7. Sy. 3. Aralık 2003. ss. 805-86.
- DUMAN, İlker Hasan. "Hukuk Muhakemeleri Yasası'nda Yargıcın Tazminat Sorumluluğu". **TBBD**. 2011/96. ss.403-412.

- ELMACI, Şerafettin. "Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu Rejiminin Cumhuriyet Savcıları Bakımından Uygulanması". **Adalet Dergisi**. Sayı.37. Mayıs 2010. ss.198-223.
- ELMACI, Şerafettin. "Cumhuriyet Savcıları Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu Rejimine Tabi Midir?". **Yayımlanmamış yüksek lisans projesi**. Ankara Üniversitesi SBE. 2008.
- HALLAÇ, Ali. Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu. **Adalet Dergisi**. Sy.2. Mart-Nisan 198. ss. 35-47.
- KARADEMİR, Dilek. "Son Kanun Değişiklikleri Işığında Hâkimin Hukuki Sorumluluğu". **TBBD**. ss.241-276.
- KARAFAKİH, İ. Hakkı. "Hakimlerin Verdikleri Kararlardan Dolayı Şahsen ve Devletin Dolayısıyla Hukuki Mesuliyeti". **AÜSBFD**. Cilt.11. Sy.2. Eylül 1956. ss.39-58.
- KILIÇOĞLU M. Ahmet. "Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu". **AÜHFD**. 1973. sy 1-4, ss.231-267.
- ÖZDEŞ, Orhan. "Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu ve Devlet". **Danıştay Dergisi**. sayı 2. 1971. ss.9-17.
- SALDIRIM, Mustafa. "Cumhuriyet Savcısının Hukuki Sorumluluğu" Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Ocak 2008.
- SARI, Cengiz. "Hakimlerin Hesap Verebilirliği". **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**. Cilt. 5. sayı. 17. Nisan 2014 ss. 361-382.
- TERCAN, Erdal. "Hakimlerin Hukuki Sorumluluğuna İlişkin Hükmelerin(HUMK 573-576) Hakim Kavramı Açısından Uygulanması". **AÜHFD**. Cilt44. Sayı.1-4. 1995. ss.233-252.

İnternet Kaynakları

- AKIN Kazım. "Hakim ve Savcıların Hakim ve Savcıların Hukuki Sorumluluğu". ss.361-373.<http://www.muhamrembalci.com/hukukdunyasi/makaleler/birikimlerI/75.pdf> (12.07.2015)
- DEDEAĞAÇ, Ender. "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun Getirdikleri". http://www.ankarabarasu.org.tr/Siteler/2012yayin/2011sonrasikitap/6100_Sayili_HMK_Getirdikleri_ic.pdf (10.12.2015)
- KIRATLI, Metin. Yargının Sorumluluğu, ss2-11. <http://www.ihmpolitics.org/ihmd/33/02.pdf> (25 Mart 2015)
- ŞEN, Ersan. Hakim ve Savcının Şahsi Sorumluluğu ve Denetimi, Mayıs 2014, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersansen/1153122-hakim-ve-savcinin-sahsi-sorumlulugu-ve-denetimi> (25.03.2016)
- ŞEN, Ersan. Hakim, Savcı ve Avukat; Memur veya Kamu Görevlisi midir?, <http://www.hukukihaber.net/hakim-savci-ve-avukat-memur-veya-kamu-gorevlisi-midir-makale,3235.html> (12.10.2017)
- Uyap Mevzuat İçtihat Programı <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/>